

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

(1) ~~Ramangraha~~ 3rd Shaga

Title UV Rāmānathan's Adh.

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 889 Subject : Purāṇic lit.

Title : (i) Rāmāgītā 5th Sarga.
(ii) 5th Adhyāya.

Author : - Scribe : Dāmodara.

Date of the work : - Date of the Ms. : V.S. 2940

Place of the work : - Place of the Ms. : -

Size : 9.6" by 3.4" Extent : 18 fol.

Language : Sanskrit Script : Devanāgarī

Remarks : -

१८ माधवानंदस्येदं रामगीतारचं प्रसक्तं

ॐ नमो गणेशाय ॥ ततो जगन्मंगलमंगलात्मना विधमय रामाणा
 कीर्तिमुत्तमां । च चारुकीचेरितं रघुत्तमो राजर्षिवर्यैरपि सेवि
 तं यथा ॥ १॥ सौमित्रिणा पृष्ट उदार बुद्धि नारामः कथाः प्राह पृ
 रातनीः शुभ्रांशराजः प्रमत्तस्य नृगस्य शापतो द्विजस्य तिर्यक्
 मथा हरयधवः ॥ २॥ कैदा विदेकांतरं मुपस्थितं प्रचुरं रामं रमाया
 दितपादपं कृजं ॥ सौमित्रिणा सादितं शुद्धमावनः प्रणम्य नत्वा
 विनयान्वितो ब्रवीत् ॥ ३॥ त्वं शुद्ध बुद्धेस्सि हि सर्वदा हि नामा
 व्यास्यधीशोऽसि निराकृतिः स्वयं । प्रतियसे ज्ञानदशमथापितं
 पदाङ्गं गंहितसंगसंगिनां ॥ ४॥ अहं प्रपन्नोऽस्मि पदं बुद्धय ॥ १॥

२ सु प्रीतवापवर्गं तव योगिनावितं । यथा ज्ञानमपारवारि
 धिं मुखं तरिष्यामि तथा नुशाधिमां । श्रुत्वा यसौ मित्रिवचोऽस्मि
 संतदा प्राह प्रपन्ना त्रिहः प्रसन्नधीः ॥ ५॥ विज्ञानमज्ञानतमो
 पशान्तये श्रुतिप्रपन्नं हितिपालं चूषणं । आदौ स्ववर्णाश्च
 वर्सिताः क्रियाः कृत्वा समासादितं शुद्धमानसः ॥ समाप्य त
 त्पूर्वं मुपात्रसाधनः समाश्रयेत्सकुरुमात्मलब्धये ॥ ६॥
 क्रियाशरीरोद्भवहेतुरादता प्रियोऽप्येतो भवतः सुराणि
 लोभधर्मतरौ तत्र पुनः शरीरकंपुनः क्रियाश्चैव दीर्यत
 भवतः । अज्ञानमेवास्य हि मूलकारणं तद्धर्मा निमेवात्र विधे

विधीयते। शविद्यैव तन्नाशविधौ पटीयसीनकर्म तजं सुवि
 रोधमीरितं। नाज्ञानहानिं चरागसंक्षयो न वेत्ततः कर्मसंदोष
 मुद्रवेत्। ८॥ ततः पुनः संस्मृतिरप्यवरिता तस्माद्बुद्धौ ज्ञान
 विचारवान् न वेत्। ननु क्रियावेदमुखेन बोधिता यथेव वि
 धा पुरुषार्थसाधनं। कर्तव्यता प्राणचतः प्रबोधिता वि
 धा सहायत्वमुपैतिसाधुनः। कर्म ततो दोषमपिश्रुतिर्ज्ञे
 तस्मात्सप्तकार्यमिदं मुमुक्षुणा। १०॥ ननु स्वतंत्रा ध्रुवकार्य
 कारिणी विधानविंविं मनसा प्यपेक्षते। न सत्यकामोपि
 १६ हितद्वंद्वरः प्रकाशतन्यानपिकारकादिकान्। ११॥ तथे ॥ २५

वविधाविधितः प्रकाशितेर्विशिष्यते कर्मप्रियेव मुक्तये।
 केचिद्द्वंद्वीतिवितर्कवादिनस्तदप्यसदृष्टविरोधकार
 णात्। १२॥ देहादिमानादप्रिवर्तते क्रियाविधागता हं हति
 तः प्रसिध्यति विश्रुद्धविज्ञानविरोचनां चिता विधात्मवृ
 त्तिश्चरमेति न एते। १३॥ उदेति कर्मस्वितकारकादिभिर्नि
 हंति विधास्वितकर्मकादिकं। तस्यांत्यजे कार्यमिशेषतस्तु
 धीर्विधाविरोधमनुसमुच्चयोनवेत्। १४॥ आत्मानुसंध
 नपरायणः सप्तानिवृत्तिं सर्वेन्द्रियवृत्तिगोचरायावत्
 शरादिषु मायया तन्मधीस्तावद्विधेयो विधिं वादकर्मणो। १५॥
 धि१

नेतीतिवाक्यै रस्वित्निषेधतत्तद्वापरात्मानमथन
 जेक्रियाः। यदापरात्मात्मविनेदनेदकंविज्ञानमात्मान्यव
 भाविभास्वरं॥१॥ तदेवमायाप्रविशीयतेजसासकारक
 कारणमात्मसंसृते। अतिप्रमाणमिविनाशितावसा
 कथंनविष्यत्यपिकार्यकारिणी॥७॥ विज्ञानमात्रादमल
 द्वितीयतस्तस्मादविधानपुनर्नविष्यति। यदास्थनष्टा
 नपुनःप्रसूयतेकर्ताहमस्यतिमतिः कथंनवेत्॥१॥ त
 स्मास्वतंत्रानकिमप्यपेक्षतेविद्याविमोक्षायविभाति
 केवलासातैत्तरीयश्रुतिरहसादरंन्यासंप्रशस्तास्वि॥३॥

सकर्मणंस्पृष्टं॥१॥ एतावदित्याहचवाङ्मनांशुश्रुतिर्ज्ञा
 नंविमोक्षायनकर्मसाधनं। विद्यासमत्वेनतुदृष्टिरेव
 याकुरुर्नदृष्टंतउद्वृत्तःसमः॥२॥ फलेष्टथाह
 कारकैःऋतुःसंसाध्यतेज्ञानमृतेविपर्ययैः। सप्रत्य
 वायोप्यहमित्यनामधार्यस्यप्रसिद्धानुत्तरेदर्शि
 नः॥३॥ तस्मादुधैस्याज्यमविक्रियात्मविनिधनतः
 कर्मविधिप्रकाशितं॥४॥ अद्वान्वितस्तचमसीतिवा
 क्यतेगुणैरोःप्रसादादपिशुद्धमानसः। विज्ञानायवै
 कात्म्ययात्मजीवयोःसुखीनवेन्मेरुवाप्रकंपनः॥५॥

आक्षेपदार्थविगतिर्हिक्वापरं वाक्यार्थविज्ञानविश्वेविश्व
 नतः। तत्त्वं पदार्थोपरिमात्मजीवकावसीति चैकात्म्यमथानया
 नवेत्। २४॥ प्रत्यरूपरोक्षदि विरोधमात्मनोविहयसंग्र
 हतयोश्चिदात्मनां। संशोधितां लक्षणया च लक्ष्यो तांश
 ल्योस्वमात्मानमथाक्षयो नवेत्। २५॥ एकात्मवादाजह
 तानसंनवेत्तथाजहद्वेत्तलक्षणया विरोधतः। सोयंपद
 धाविवभागलक्षणयुज्येत तत्त्वं पदयोरदोषतः। २६॥
 रसादिपंचीकृतनूतनसंनवं नो गोलयंदुःखादिकर्मणां। स्वसु
 शरीरमाद्यंतव हादिकर्मजं मायामयं स्कूलउपाधिरात्म ॥४॥

नः। २७॥ सूक्ष्ममनोबुद्धिरहंक्रियेन्द्रियैः प्राणैरपंचीकृत
 नूतनसंनवं। नोक्तं मुखेदेशपि साधनं नवेत्तुरीपमादिदु २२
 रात्मनो बुध्नां। २८॥ अनाद्यनिर्वाच्यमपीहकारणं माया
 प्रथमं नुपरं शरीरकं। उपाधिनेदाद्युत्तमप्रथमकृच्छि
 तं स्वात्मानमात्मन्यवधययेत्तमात्र। कोशेषु पंचस्यपि
 त्रैलोक्यतिर्विजातिमांगास्फटिकोपलोयथा। २९॥ असं
 गरूपोयमजोयतो द्रव्यो विज्ञानतेस्मिन्नततो विचारतः
 बुध्नेश्चिदावृत्तिरपि हृदयते स्वप्नादिनेदेन गुणत्रया
 त्मनः। ३०॥ अन्योन्यतोस्मिन्विचारतो मृष्टानित्यपर

॥ बले ॥

ब्रह्मणिकैशिवो देहं द्विय प्राणमनश्चिदात्मनां संघाद जज्ञे
त्यपि व त्रीत द्वियः ॥ ३१ ॥ वृत्तिस्तमो मूलतया जलक्षणाया
वद्भवेत्तावदसौ भवेद्भवः ॥ नेति प्रमाणेन निराकृता खिला
द्रुहा समास्वादित विद्वन्नामृतं ॥ ३२ ॥ त्यजेदशेषं जगदा
तस्य संपाद्य यथा ज्ञेः प्रजहाति तत्पलां कदाचिदात्मानं
५ य मृतो न जायते न क्षीतेनापि विवर्द्धते मरुः ॥ ३३ ॥ निरस्तस
वोति शयः सुखात्मकः स्वयं प्रभुः सर्वगतो यमद्वयः ॥
एवं च विज्ञानमये सुखात्मके कथं च वेदुः स्वमयः प्रतीय
ते ॥ ३४ ॥ अज्ञानतो ध्यासवशात्प्रकाशते ज्ञाने विलीयेत ॥ ५ ॥

॥ इच्छादि राजादि सुखादि धर्मकाः सद्यो धियः संस्मृतिहेतवः परे ॥ ३५ ॥
विशोधतः क्षणात् ॥ यदन्यदन्यत्र विज्ञाव्यतद्वमा दध्या
समित्पाहु रमुं विपश्चितः ॥ ३६ ॥ असर्पितृतीह विज्ञावनं
यथा रज्ज्यादिके तद्वदपीश्वरे जगत् ॥ विकल्पमायारहिते
विदात्मके हंकार एष प्रथमः प्रकल्पितः ॥ ३७ ॥ अध्यास
एकात्मक नि सर्वकारणं निरामये ब्रह्मणिके वले परे ॥ ३८ ॥
यस्मात्प्रमुखा तदभावतः परः सुखस्वरूपेण विज्ञाव्यते
हिनः ॥ अनाद्यविद्योक्तबुद्धिबिबिनो जीवः प्रकाशो य
मितीर्यात जनेः ॥ ३९ ॥ आत्मधियः स्तः ॥ साहितया इत्युक्त
स्थितो बुद्ध्या परिच्छिन्न परः स एव हि ॥ चिद्विबसादात्म

॥ ६ ॥

धियाप्रसंगतस्त्वेकत्रवासादनलोक्तलोवेहेतुः ॥३९॥ अ
 न्यान्ममाधरवशात्प्रतीयते जडाजडत्वं च विदात्मचेतसोः
 गुरोः सकाशात्तदपि वेदवाक्यतः संजाते विधानुप्रवोनि
 रीक्ष्यतां ॥४०॥ स्वात्मानमात्मस्तु उपाधि वज्जितं त्यजेद
 शेषं जडमात्मगोचरं प्रकाशरूपो हि मत्तो ह मद्भयः स
 तद्विना तो ह मती वनिर्मलः ॥४१॥ विशुद्धविज्ञानमयोनि
 रामयः सुपूर्णानन्दमयो ह मक्रियः सदैव मुक्तो ह
 मचित्यशक्तिमानतीयज्ञानमवित्रियात्मका ॥४२॥ अनंत
 पारो ह महर्निशं बुधैर्विना वितो हं हृदिवेदवादिभिः ॥४३॥

सत्तत्मानमखंडितात्मनाविचार्यमाणस्य विशुद्धभावना
 हन्यादविद्यामचिरेण कारकैरसायनं यद्दुपासितं रुजः
 विवर्तमासीन उपारतेन्द्रियो विनिर्दितात्मा विमलांत
 राशयः ॥ विभावयेदेकमन्यसाधनो विज्ञानदृक्केवल
 आत्मसंस्थितः ॥ विश्वं यदेतत्परमात्मदर्शनं विनासये
 दात्मनि सर्वकारणे ॥४५॥ पूर्णं विदानंदमयो वतिष्ठते न
 वेदबाह्यं न चक्रं विदंतं ॥ पूर्णं समाधेरखिलं विवित्ये
 दांकारमात्रं सवराचरं जगत् ॥४६॥ तदेव वाच्यं प्रणवो हि

वायव्यो विभाव्यते ज्ञानवशात् न बोधतः। अकारमज्ञः पुरुषो
 हि विश्वको ह्युकारतेजस्य इतीर्य तन्माता ॥ ७ ॥ आहोमकारः
 रः परिपन्नातिखिलैः समाधिपूर्वेन तु तत्त्वतो न वेत्ति विश्वं
 एकारं पुरुषं विलापयेदुकारमध्ये बहु धं व्यवस्थितं। ८ ॥
 ततो मकारेण प्रविलाप्य तेजसं द्वितीयवर्णं प्रणवस्यं
 तिमै मकारमप्यात्मानं विन्नोपरे विलापयेत्प्राज्ञमपीह
 कारणं। ९ ॥ सोहं परं ब्रह्म सदा विमुक्तं वाद्विज्ञानं दुःखमुक्तं
 उपाधितो मेक्षः। एवं परिहृत्य परात्मजावनः स्वानंदं उच्यते
 परिविस्मृताखिलः। १० ॥ आत्मानुनित्यात्मसुखप्रकाशकः ॥ ११ ॥

साक्षाद्विमुक्तो बलवारिं सिंधुवतः। ११ ॥ एवं सदात्मस्तसमाधि
 योगिनो निवृत्तसर्वेन्द्रियगोचरस्य हि विनिर्दिष्टा शेषरिपो
 रहं सदा दृश्यो न वेयं जितमङ्गुणात्मनः। १२ ॥ ध्यात्यैव मा
 त्मानमहर्निशं मुनिस्तिष्ठे सदा मुक्तसमस्तबंधनः। प्राश्न्य
 मन्नात्पन्निमानवर्जिता मय्येव साक्षात्प्रविलीयते ततः। १३ ॥
 आदौ यमध्ये वतथैव यांते ततो न वं विदित्वा न यशो वकार
 णं। हिलासंस्तं विधिवाद्बोद्धितं न जेस्वमात्मानमप्याखिला
 त्मार्णं। १४ ॥ आत्मन्यनेदेन विभावयं निदं जानाति नेदेन मेधा त
 त्मनस्तदा यथा जलं वारिनिभै यथापयः सीरे वियद्योम्य

१ म

२ नां

८५९

निरामयः॥६०॥यःसेवतेमामगुणंगुणात्परंरूपाकृदावाय
दिवागुणात्मकं।सोहंसपादाचितरेणमुनिःस्पृशं-पुनाति
कचित्तयंयथारविः॥६१॥विज्ञानमेतदखिलंश्रुतिसारमे
कंवेदांतवेद्यचरणेनमयैवगीतो।यःश्रद्धयापरिप
ठेजुरुभक्तियुक्तोमदुपमेतियदिमद्वचनेषुभक्तिः॥६२॥
इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेअध्यात्मरामायणगीतानामपंच
मःसर्गः॥श्रीरामायनमः।श्रीज्ञानकीपतयेनमः॥श्री॥६३॥
संवत्१६५०वशा१५१५प्रमाद्यशुद्धि१शनौज्येष्ठामोदरेणसिः॥

ॐ नमो गणेशाय ॥ यः हृत्प्रीतः परवारणाय दिव्यैः संप्रार्थित
 शिन्मयः संजातः पृथिवीतले रवि कुले माया मनुष्यो भव्यः ॥
 निश्चक्रं हतराक्षसः पुनरगा द्रुह्यमाद्यं स्थिरां विविपा
 पहरां विधमय जगतां तं ज्ञानकीशं ज्ञेयं ॥ एविश्वोद्भवस्थि
 तिलयादिषु हेतुका ममाया श्रयं विगतमायमचित्यमूर्तिः
 आनंदसां प्रममलं निजबोधरूपं सीतापतिं विदितं तस्य
 महं नमामि ॥ अपठति येनित्यमनन्यवेतसः शृण्वन्ति साध्या
 त्मिकं संज्ञितं शुभं ॥ रामायणं सर्वपुराणसंमतं निधूतेषां
 पंहरिमेव यांति ते ॥ ३॥ आध्यात्मरामायणमेव वेदवित् ॥ ॥

लजे
 ठे घदी छे द्रवबंधमुक्तिं गवां सहस्रायुतकोटिदुर्नपुल्यैः
 शृणुयात्स नित्यं ॥ ४॥ पुरारिगिरि संकृता श्रीरामायणं वि सं
 गता ॥ आध्यात्मरामगं जेयं पुनाति नुवनत्रयं ॥ पाकैलाश
 ग्रेक हावि द्रविशतविमले मंदिरे रंजपीठे संविष्टं ध्यानवि
 ष्टं त्रिनयनमभयसेवितं सिद्धसंघैः ॥ देवीवामांग संस्था
 गिरिवरतया पार्वती च त्रिनम्रा प्राहेदं देवमीशं सकल
 हिमकरं वाच्यमानंदकंदं ॥ ५॥ श्रीपार्वत्युवाच ॥ नमस्तु
 ते देव जगन्निवास सर्वोत्तम दृक्कल्पं परमेश्वरोसि ॥ पृच्छामि
 तव्यं पुरुषोत्तमस्य सनातनत्वं वसनातनोसि ॥ १॥ गोप्यं

मदन्त्यंतमनन्यवाच्यंवदंति प्रकृष्टमहाबुभावाः। तदप्य
 होहंतवदेव प्रकृष्टाप्रियोसिमेवंवदमेनुष्टुष्टं॥८॥ ज्ञातं
 सखिज्ञानमथानुभक्तिर्वैराग्यपुक्तंचमितंविभक्तं स्वतः
 जानाम्यहं योषिदपित्यदुक्तं यथा तथा श्रुतिरतिथे
 न॥९॥ पृच्छामिवान्यं च परं रहस्यं तदेव वाग्रेवदवारि
 ज्ञातुं॥ श्रीरामचंद्रस्त्वित्यतस्तथाभरे प्रकृष्टं ज्ञानं प्रव
 त्तिप्रसिद्धं॥१०॥ प्रकृष्टं प्रसिद्धं प्रवमोहणाय नान्यत्रतः
 साधनमस्ति किंचित्॥ तथापि ह्यसंशयबंधनं मे विज्ञे
 तुमहस्यमसोक्तिप्रिह्यं॥११॥ वदंति रामं परमेष्ठमाद्यं नि॥१२॥

रक्तमायागुणसंप्रवाहं प्रजंति नाहर्निशमप्रमत्ताः परं
 पदं यांति तथैव सिद्धः॥१३॥ वदंति केचित्परमोपिरामः स्वा
 विद्याया संवृतमानसस्थं ज्ञानातिनामानमतोपरेण सं
 बोधितो वेदपराधत्तेत्यं॥१४॥ यदि स्म जानाति कुतो विसा
 पः सीता सहतेनेन नतः परेण ज्ञानातिनैव यदि केन
 सेव्यः समो हि सर्वैरपि जीवजातैः॥१५॥ अत्रोत्तरं किं
 विदितं प्रवद्विस्तु हि मे संशय जेदवाक्यं॥ श्रीमहादेव
 धन्यासि प्रकृष्टासि परात्मनस्थं यज्ञा उमिच्छातव राम
 त्वये॥ पुरातनकेनाप्यनिबोधितो हंव तुं रहस्यं परमं निगूहं॥

त्वया धर्मतया परिबोदि तो हं वहेन मस्तुत्पर धूतमते।
 रामः परात्मा प्रकृतेरनादिशानंद एकः पुरुषोत्तमो हि ॥१८॥
 स्वमायया तत्त्वमिदं हि स्तृष्ट्वा न ज्ञो वदंता बहिरास्ति
 तो यः। सर्वान्तरास्तेऽपि निगूढा आत्मा स्वमायया स्तृ
 ष्टमिदं विवर्ष्टे ॥१९॥ जगन्ति नित्यं परितोऽभ्रमंति यस्मिन्नि
 धौ बुधं कलो हवद्दि। एतन्न ज्ञानंति विमूढा चित्राः स्वावि
 धया संवृतमानसास्ते ॥२०॥ स्वाज्ञानमप्यात्मनि शुद्धं बो
 धे ह्यारोपयंतीह निरस्तमाये। संसारमेवातु सरंति ये वे
 पुत्रादिसक्ताः पुरुषकर्मयुक्ताः ॥२१॥ ज्ञानंति नेव हृदये ॥२२॥

॥ १ ॥ छिते वाचामीकरं कंठगतं यथा ज्ञानं। यथैव प्रकाशो नूनं विद्य
 ते रवौ ज्योतिः स्वभावात्परमेश्वरैर्यथा ॥ विशुद्धविज्ञानघ
 ने रघूत्तमे विधाकथं स्यात्परतः परात्मनि। यथा हि वाक्ये
 भ्रमात्तागृहादिकं विनष्टदृष्टेर्भ्रमतीव दृश्यते ॥ २॥ तथै
 व देहेन्द्रियकर्तुरात्मनः तत्तत्परं ह्यस्य जनाविमुच्यते ॥
 नाहो नरात्रिः सविबुधैर्या प्रवेत्यकाशरूपा व्यभिचार
 तः क्वचित् ॥ ३॥ ज्ञानं तथा ज्ञानमिदं ह्ययं हरोऽहं रामकृष्णं
 स्थास्यति शुद्धविद्ये। तस्मात्परानंदमयै रघूत्तमे विज्ञान
 रूपेण विधत्ते तमः ॥ ४॥ अज्ञानसाक्षिण्यरविंदलोचने

मायाश्रितं तं हान्निमो हकारणो २४॥ श्रीमहादेव ॥ अत्र ते
 कथयिष्यामि रसमपि दुर्लभं ॥ सीताराममरुत्सुसं
 वादं मोहसाधनं ॥ २५॥ पुरारामायणो रामो रावणं देवक्र
 टकं ॥ हत्यारणेश्चाधी सपुत्र बलवाहनो २६॥ सीत
 या सहसुग्रीवं लक्ष्मणाभ्यां समचितः ॥ अयोध्यामग
 मशमो हनुमत्पुरुषैर्वृतः ॥ अचिचितः परिवृतो यसि
 ष्ठाद्यैर्महात्मभिः ॥ सिंहाससंनेमो सीतः कोटिसहस्र
 मप्रभः ॥ दृष्ट्वा तदा हनुमंतं प्राञ्जलिं समुपस्थितं २८॥
 ततः कार्यं निराकांक्षं ज्ञानापेक्षं महामतिं ॥ रामः सीतापु ॥ २९॥
 दो १

वाचे दंष्ट्र हितत्वं हनुमते ॥ निःकल्मषो यं ज्ञानस्य पात्रं नौ नित्यं
 क्रिमान् ॥ तथेति ज्ञानकी प्राह तत्वं रामस्य निश्चितं हनुमते प
 पन्नाय सीता लोकादिमोहनी ॥ सीता उवा ॥ रामं विधिपरं ब्रह्म स
 च्छिदानंदमद्ययं ॥ सर्वपापैर्विनिर्मुक्तं स त्रामात्रमगोचरं ३१॥
 आनंदं निर्मलं शांतं निर्विकारं निरंजनं ॥ सर्वव्यापि न मात्मानं स्वं
 प्रकाशमकल्मषं ॥ मोविदिमूत्रप्रक्षतिं सर्गस्थित्यं तं कारितं ॥
 तस्य संनिधिमात्रेण सृजामो दमतं दितो तस्मान्निध्यामया सृ
 ष्टं तस्मिन्नाशेष्यते बुधैः ॥ अयोध्या नगरे जन्म रघुवंशेति नि

मन्त्रो विष्णुमित्रसप्तयत्नमखसंरक्षणं ततः। अहल्यापेशेश
 मनं वापन्नं गोमहेशि उभयमत्पातिग्रहणं पश्चाद्गर्विस्यमद
 ह्यः। अयोध्यानगरे वा सोमया द्वादशवार्षिकः। ३६। दंड
 कारणेन मनं विशदयधएव वा माया मारी च मरणं माया
 सीता कृतिस्तथा। ३७। जरा युषो मोहलाभः कबंधस्य तथै
 व वा शबर्या पुनः पश्चात् सुग्रीवेण समागमने वाहिनश्च
 वधः पश्चात् सीता चेषणमेव वा सेतुबंधश्च तच्छंभो लंकाया
 शान्तिरोधनं। ३८। रावणस्य वधे युधे स पुत्रस्य दुरात्मनः॥

१३॥

विभीषणे राजपुत्रं पुष्पकेण मया सह। ३९। अयोध्यागमने प
 श्चाद्दक्षेण रामाभिषेचनं। एवमादीनि कर्माणि मयैवाचरितान्य
 पि। आरोपयंति रामस्मिन्नेविकारे खिलात्मनि। ४०। रामो न
 गच्छति न तिष्ठति नानुशोचत्यो कं हतेत्यज्ञति नो न कुर्येति
 किंचित्। आनंदमूर्तिस्त्वनपरिणामहीनो मायागुणाननु
 गतो हितया विजातिः। ४१। महादेव ततो रामः स्वयं प्राह हनू
 मंतं पुनस्तु तं। आकाशस्य यथा भेदस्त्रिविधो दृश्यते महात्
 ४२। जलाशये होमकाशस्तदवच्छिन्न एव हि। प्रतियंबा रव्य
 मृणुतत्वं प्रवक्ष्यामि ज्ञात्यानात्मपरात्मनो॥

मपरं दृश्यते त्रिविधं नमः ॥ ४४ ॥ बुध्वा विदुः तत्रैतन्ममेकं ह्यर्थं
तथापरोऽप्राप्तासस्तु परं विंशत्युक्तमेव त्रिधा त्विति ॥ ४५ ॥ सा
भ्रास बुधेः कर्तृत्वमविदुः नेविकारिणि सा हि एषा रोष्यते च
त्या जीवत्वं च तथा बुधेः ॥ ४६ ॥ अप्राप्तासस्तु नृपा बुधेः विद्याका
र्यमुच्यते ॥ अविदुः न उत ब्रह्मविद्वेदस्तु विकल्पितः ॥ ४७ ॥
अविदुः न स्य इति नैकं च प्रतिपद्यते ॥ तत्त्वमस्यादिवाक्ये
अनात्मा स्यात्तु मस्तथा ॥ ४८ ॥ ऐक्यं ज्ञानं यदौत्स्यं न महावा
क्येन चात्मनोः ॥ तदा विद्या स्वकायैः न श्यत्येव न संशयः ॥ ४९ ॥

एतद्दिज्ञात्तु यमद्रक्तो मद्रावायोपपद्यते ॥ मद्रक्तिविमुख
नां हि शास्त्रमात्रेषु मुह्यतां ॥ ५० ॥ न ज्ञानं न च मोहः स्यात्त्रे
जन्मशतैरपि ॥ इदं रहस्यं इदं ममात्मनोर्मयेव सा
क्षा कथितं तवानघ ॥ मद्रक्तिहीना यशठायनत्वं यादत
व्यमैश्च दूषिराज्यतोऽधिकं ॥ ५१ ॥ श्रीमहादेव ॥ एतत्त्रे त्रिहितं
देवी श्रीमहादेव्यं मया ॥ अतिगुह्यं तमं इदं पवित्रं पाप
शोधनं ॥ ५२ ॥ साक्षाद्भगवत्कथितं सर्ववेद्यं तत्संग्रहं ॥ यः
पठेन्न तत्तन्मत्स्या समुक्तो नात्र संशयः ॥ ५३ ॥ अहं हत्यादि
पापानि बहूजन्माङ्गिता न्यपि ॥ न श्यत्येव न संदेहो राम

स्यवचनं यथा ॥ ५४ ॥ अति श्रेष्ठेति पापी परधन परदारेषु
नित्योदितो वास्तेषी ब्रह्ममात्रपितृवधनिरतो यो जि
हृदपकारी ॥ यः संकृष्यामिरामं पठति च हृदयं रामचंद्र
स्य भक्त्या यो भो द्वैरप्यलभ्यं पदमपि च लभते सर्वदेवैः
स पूज्यः ॥ ५५ ॥ इति श्री ब्रह्मांडपुराणे उत्तरखंडे उमा
महेश्वरसंवादे आध्यात्मरामायणे श्रीरामकृत्यं ना
म प्रथमोऽध्यायः ॥ श्रीरामार्पणमस्तु ॥ अहं ह्यहं उवाच ॥
अहो नृताथास्मि जगन्निवासते पदांगुसंलग्नरजः क
णानहं स्मृशामि यत्पुंस्तु शंकरादिभिर्विनिर्मितं ॥ ५६ ॥

संक्षितमानसैः सदा ॥ ५७ ॥ अहो विचित्रं तव राम चेष्टितं म
नुष्यजातेन विमोहयं जगत् ॥ चलस्य जस्रं चरणादिव
र्जितः संकृष्य आनंदमयोतिमायिकः ॥ ५८ ॥ यत्पादपं
कजपरागपवित्राणां प्राणी रथा नवतिरं विमुखा
न्युनाति ॥ साक्षात् एवमममदाग्निप्रयेयस्तस्ते किं व
एते मम पुरातनतत्रागधेयं ॥ ५९ ॥ मर्त्यावितारे मनुजा
ततिं हरिं रामाभिधेयं रमणीयदेहिनां धनुर्धरेषु
अविशाललोचनं भजामि नित्यं न परान् भजिष्ये ॥ ६० ॥
यत्पादपं कजरजः श्रुतिरिति विनिर्मितं यन्नामि पंकज

नवः कमलासनश्चायं नाम साररसिको जगवान्पुराति
 स्तरामचंद्रमनिशं रुदिनाव्यामि ॥ ५ ॥ यस्यावतारैर्वरि
 तानिविरंचिलोके गायंति नारदमुखा प्रवपन्नजायाः
 आनंदजशुपरिषिक्तकृचाग्रसीमावागीश्वरी बत
 महंशरणं प्रपद्ये ॥ ६ ॥ सोयंपरात्मा पुरुषः पुराणेष्वः
 स्वयं ज्योतिरनंत आद्यः । मायातनुं लो कविमोहनीयं
 धत्ते परात्तुग्रह एव रामः ॥ ७ ॥ अयं हि विश्वोद्भवसंय
 मानामेकस्वमाया गुणविंबितो यः । विरंचिविस्तरी ॥ ८ ॥

धरनाम जेदान्धत्ते स्वतंत्रः परिपूर्ण आत्मा ॥ ९ ॥ नमोस्तु
 हे राम तवांरुपं कजं श्रेया धृतं वल्लसिवाहितं प्रिया ॥ १० ॥ त
 ३ त आर्त्तमेकेन जगत्रयं पुरा ध्येयं मुनींद्रिमानवर्जि
 तैः ॥ ११ ॥ जगतामादिभूतस्त्वं जगत्वं जगदाश्रयः । सर्व
 भूतेषु संसक्त एको भाति नवान्तर ॥ १२ ॥ उंकारवास्यत्वं
 रामवाचामविषयः पुमान् ॥ वाच्यवाचकत्रेदेन भवा
 नेव जगन्मयः ॥ १३ ॥ एको विनाशी रामस्त्वं मायया बहुरू
 पया ॥ त्वमायामोहितः धियः त्वां न जानंति तत्त्वतः ॥ १४ ॥
 कार्यकारणकर्तृत्वफलसाधन जेदतः ॥ १५ ॥

नमस्कृत्यामि
 मानुषं चाप्रिमन्यंते मायिनं परमेधरं। योषिन्मूढा ह मज्ञाते त
 त्वं जाने कथं विभोः॥१३॥ तस्मात्तेशतशो रामे नन्यधि॥
 देवमेयत्रनुत्रापि स्थितायामपि सर्वदा॥१४॥ एतयादक
 मले सक्तो जक्तिरेव सदा स्तुमो नमस्ते पुरुषाध्यह नम
 स्ते भक्तवत्सलः॥ नमस्ते स्तु रूषिकेश नारायण नमो स्तु
 तो॥१५॥ प्रवक्ष्ये हरमेकं कौटिलानुप्रकाशं करधृत शरव
 पंकजमेघावभासं। कनकं रुचिरं रवस्त्रं रत्नवत्कुंडला
 धं ह्यंकमलविशदनेत्रं सानुजं राममीडे॥१७॥ स्तुतुं ॥१७॥

वंपुरुषं साक्षात् राघवं पुरतः स्थितं। परिक्रम्य प्रणम्या मु
 सानुज्ञाताय यौ पतिं॥१८॥ अहल्यात्ततं स्तोत्रं यः पठेत्
 संयुतः समुच्यते शिल्पैः पापैः परं ब्रह्माधिगच्छति॥१९॥
 पुत्रार्थं पठेत् स्तुत्या रामं रुदिनिधय च। संवत्सरेण ल
 भते वंध्यायां अपि पुत्रकं॥२०॥ सर्वानुकामानवाप्नोति
 सशमचंद्रप्रसादतः। ब्रह्मघ्नो गुरुतल्यगोपि पुरुषस्ते
 यी सुराणोपि वामा नृत्रा नृविहंसकोपि सततं भोगैक
 वधस्तुरः॥ नित्यं स्तोत्रमिदं जपन् रघुपतिं भक्त्या रूपे

सुष्ठु स्मरन् ध्यायन् मुक्तिमुपैति किंपुनरसौ स्वाचारयुक्तो
नरः ॥ इति श्रीमदध्यात्मरामायण उमा महेश्वरसंवादे
बालकांडे पंचमोऽध्यायः ॥ श्रीरामायणमस्तु ॥ शुभं न वदुः ॥
संवत् १५० वर्षे माघ शुक्ल ११ शनी उक्ता पत्र नवास्तव्य दामोदरेणासि ॥